

III. KOOPERATİFLER BULUŞMASI
11-12 Kasım 2008
İTÜ Vakfı Sosyal Tesisleri, İstanbul

III. Kadın Kooperatifleri Buluşması 11-12 Kasım 2008 tarihlerinde Türkiye'nin 19 ilinden 43 kadın kooperatifi, 2 kadın derneği ve 1 kooperatif girişiminin katılımıyla İstanbul'da gerçekleşti. Toplantıya kooperatiflerin yanı sıra uzmanlar ve basın temsilcileri ile birlikte 59 kişi katıldı.

8 yıldır Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yaygınlaşan yerel kadın kooperatifleri bugün kadınların ihtiyaçlarına yanıt verme ve onların potansiyelini görünür kılama konusunda önemli bir model haline geldi. Kadın kooperatifleri ile çalışmalar yürüten KEDV kooperatifler arasında iletişimi ve dayanışmayı güçlendirmek; paylaşımı arttırmak için toplantılar düzenlemiş ve ilk olarak 2005 yılında I. Kooperatifler Buluşması gerçekleşmiştir. AB/MFİB'nden sağlanan finansal destekle KEDV tarafından Umut Işığı, Biga, İlk Adım ve Simge Kooperatifleri ortaklığında yürütülen Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Projesi kapsamında Nisan ayında 33 kadın kooperatifi ve 5 kooperatif girişiminin katılımı ile II. Kooperatifler Buluşması yapılmıştır. Bu toplantıda kooperatifler aracılığıyla yaygınlaşan yerel kadın hareketini ulusal düzeye taşıma doğrultusunda Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı ve Kadın Kooperatifleri Birliği'nin temelleri atılmıştır. Ardından II. Kadın Kooperatifleri Buluşması'nda alınan kararlar doğrultusunda, 16 kadın kooperatifi/grubunun katılımı ile Temmuz ayında Van'da ve 8 kadın kooperatifinin katılımı ile Ağustos ayında İstanbul'da iki bölgesel toplantı gerçekleştirilmiş ve bu toplantılarda kooperatiflerin ihtiyaçları belirlenerek geleceğe dönük iş planları çıkarılmıştır. Son olarak İletişim Ağının gerçekleştirdiği faaliyetleri değerlendirmek ve kamuoyuna duyurmak; 2009 yılı iş planını yapmak üzere III. Kadın Kooperatifleri Buluşması planlanmıştır.

Toplantının birinci gününde İletişim Ağının faaliyetleri değerlendirildi, görüş ve öneriler doğrultusunda nihai kararlar alındı, Kooperatifler Birliği'ne ilişkin mevcut durum tartışıldı ve İletişim Ağı Kuruluş Bildirgesi hazırlandı. İkinci günde ise Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Kuruluş Bildirgesi son haline getirilerek basınla paylaşıldı, 2009 yılı için faaliyet planı çıkarıldı ve atölye çalışmaları düzenlendi.

1. GÜN 11 KASIM 2008

1. AÇILIŞ KONUŞMALARI/TANIŞMA

Toplantı moderatörü ve İletişim Ağı Yürütme Kurulu tarafından açılış konuşmaları yapıldı.

Toplantı Moderatörü: Gülru Hotinli

İletişim Ağı Yürütme Kurulu: Ayşe Sokullu (Biga Kadın Kooperatifi), Gültan Bingöl (İlk Adım Kadın Kooperatifi), Zekiye Kösemen (Simge Kadın Kooperatifi), Naşide Buluttekin (Umut Işığı Kadın Kooperatifi)

İletişim Ağının yeni üyesi: Bahar Serve (Umut Yolcuları Kadın Kooperatifi)

Ardından toplantı katılımcıları kendilerini tanıttılar ve İletişim Ağı'ndan beklentilerini dile getirdiler.

Kooperatif Adı	İletişim Ağından Beklentileri
Karaburun Agro-Turizm Kooperatifi (İzmir)	Faaliyetlerinin duyurulması
Ödemiş Ev Eksenli Kooperatifi (İzmir)	Ürünlerinin pazarlanması
Hanımmeller Ev Ürünleri Tüketim Kooperatifi	Faaliyetlerinin duyurulması, işbirliği
Beyoğlu Lider Kadın Kooperatifi (İstanbul)	Diğer kooperatiflerle işbirliği yapmak
Kaymaklı Kadın Kooperatifi (Nevşehir)	Deneyimlerin paylaşılması
Nusaybin Derneği (Mardin)	Ekonomik sorunlarına çözüm bulmak
Mardin Çatom Kooperatifi (Mardin)	Ürünlerinin pazarlanması
Suvarlı Kadın Kooperatifi (Adıyaman)	Deneyimlerin paylaşılması
Zeytindalı Kadın Kooperatifi (Ankara)	İletişimin güçlenmesi ve pazarlama
Kozadan İpeğe Kooperatifi (Ankara)	Üretim konusunda işbirliği
Çağdaş Kadın Kooperatifi (Adapazarı)	Deneyimlerin paylaşılması
Nilüfer Kadın Kooperatifi (Düzce)	Dayanışma
Gaziantep Kadın Kooperatifi (Gaziantep)	Ürünlerin pazarlanması
Filmmor Kadın Kooperatifi (İstanbul)	İletişim ve dayanışmanın artması
Biga Kadın Kooperatifi (Çanakkale)	Ürünlerin pazarlanması
Bahçelievler Kadın Kooperatifi (İstanbul)	Pazarlama
Tomurcuk Kooperatifi (İstanbul)	Dayanışma ve bilgi akışının artması
Gündöndü Kadın Kooperatifi (Çorlu)	Kadının bilinçlenmesi ve güçlenmesi
Eyüp Oyuncakları Kooperatifi (İstanbul)	Kooperatifler arası iletişimin güçlenmesi
Girişimci Kadınlar Kooperatifi (Çanakkale)	Dayanışmanın artması ve pazarlama
Simge Kadın Kooperatifi (Kocaeli)	Dayanışmanın artması ve üretim
Öncü Kadın Kooperatifi (Tekirdağ)	Pazarlama
Umut Yolcuları Kooperatifi (İstanbul)	Üretim
İlk Adım Kadın Kooperatifi (İstanbul)	Kadının güçlenmesi
Yaşam Kadın Kooperatifi (Van)	Ürünlerini paylaşmak
Kibele Kooperatifi (Diyarbakır)	Kadınların güçlenmesi
Umut Işığı Kadın Kooperatifi (Diyarbakır)	Ortak sorunlar için güç birliği
Mordoğan Kooperatifi (İzmir)	Güç birliği
Kızıltepe Kadın Kooperatifi (Mardin)	Pazarlama
Bağlar Kadın Kooperatifi (Diyarbakır)	Bilgilenmek
Ceren Kadın Derneği (Diyarbakır)	Bilgilenmek
Adana Kooperatifler Birliği (Adana)	Bilgilenmek
İmece Kooperatifi (İstanbul)	Bilgilenmek

Kaynaşma /Kadın Kooperatifleri Bilgi Yarışması

Toplantı katılımcıları 5 grup oluşturdular ve bir yarışma yapıldı. Yarışmada sorulan sorular ve yanıtları;

1. İlk Kadın Kooperatifleri Buluşması ne zaman gerçekleştirildi? 2005.
2. Kadın Kooperatifleri İletişim Ağının web adresi nedir? www.kadinkooperatifleri.org
3. Kooperatifler Birliğinin adı nedir? Kadın Kooperatifleri Birliği.
4. İlk kurulan kadın kooperatifi hangisidir? Bahçelievler Kooperatifi.
5. Doğu ve Batı Bölgesel Toplantıları hangi illerde yapılmıştır? Van ve İstanbul.
6. En çok kadın kooperatifi bulunan 2. il hangisidir? Adana. (Birinci il İstanbul)

Yarışmada sorular 4. soru hariç tüm gruplar tarafından doğru yanıtlandı. 4. soruyu doğru cevaplayan bir grup olmadı.

2. TOPLANTININ AMACI

II. KOOPERATİFLER BULUŞMASI VE BÖLGESEL TOPLANTILARININ SONUÇLARININ HATIRLATILMASI

Aşağıda KEDV'den Perihan Uluğ'un toplantının amacı ve II. Kooperatifler buluşması ve bölgesel toplantıların sonuçları hakkında bilgi verdiği sunum yer almaktadır. **Türkiye'deki Kadın Kooperatifleri**

- Şu anda Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı, unvanında "Kadın" ibaresi bulunan 76 kadın kooperatifi var, bunların 54'ü aktif çalışıyor, 22'si ise kapanmış ya da kapanmak üzere.
- Aktif çalışan kooperatiflerin; 46'sı İşletme kooperatifi, 5'i küçük sanat kooperatifi (ev eksenli çalışanlar), 1'i yayıncılık, 2'si üretim ve pazarlama statüsünde kurulmuş.
- Bunların yanı sıra ayrıca üyeleri sadece kadınlardan oluşan 28 Tarım ve 1 konut kooperatifi mevcut.

Kooperatiflerin Faaliyet Alanları

- Erken Çocuk Bakım ve Eğitim Hizmetleri (yuva, oyun odaları, oyuncak kütüphanesi, mahalle anneliği)
- Üretim
 - Dikiş, Tekstil, yöresel dokuma
 - Hediyelik Eşya, takı, hediyelik kutu, ahşap oyuncak, el sanatları
 - Gıda (unlu gıda, kuru gıda, reçel, vb)
 - Sabun, mum atölyeleri
 - Fason işler
- Hizmet (lokanta, hazır yemek, kuaförlük, turizm, pansiyonculuk, el ürünleri ve ikinci el dükkânları, vb)
- Eğitim çalışmaları (kadın hakları, üreme sağlığı, iletişim, girişimcilik, çocuk eğitimi, kadına yönelik şiddet, liderlik, vb)

- Ekonomik güçlendirme faaliyetleri (Tasarruf grupları, Meslek edindirme ve Beceri kursları, vb)
- Ortak sorunlar için örgütlenme (temizlik işçileri, mahalle sorunları, depresyon, kampanyalara katılım, vb)
- Kadınlar için bilgi merkezi (mevcut hizmetler, kaynaklar, bilgisayar ve internet erişimi)
- Sosyal/kültürel çalışmalar (kütüphane, dergi, festival, gezi, vs)

Kadın Kooperatifleri Hareketi Tarihsel Gelişimi

2001–2004: 2001 yılında Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı ve birlikte çalıştığı yerel kadın grupları, yoksul kadınların ihtiyaç odaklı örgütlenmesi için model geliştirmek üzere çalışma başlattı. Bu kapsamda kooperatif, uygun bir örgütlenme biçimi olarak belirlendi. İhtiyaca uygun bir ana sözleşme örneği hazırlandı ve ilkkadın kooperatifleri kurulmaya başlandı. Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı, kooperatifleşme girişimlerini desteklemek üzere deneyimlerini yazılı hale getirdi ve Kadınlar için Kooperatifleşme El Kitabı'nı hazırladı.

- 2004: 14 Kooperatif Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı'nın desteği ile Düzce'de ilk kez bir araya geldi.
- 2005: Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı ve Friedrich Ebert Vakfı'nın desteği ile gerçekleştirilen I.Kadın Kooperatifleri Buluşması'nda 35 kadın kooperatifi bir araya gelerek aralarındaki iletişimi güçlendirmek ve birlikte çalışmanın yollarını geliştirmek üzere ilk adımları attılar.
- 2005–2007: Değişim toplantıları ve izleme ziyaretleri yolu ile Kadın Kooperatifleri arasında deneyim paylaşma ve birbirinden öğrenme süreci yaşandı. Umut Işığ, İlk Adım, Biga ve Simge Kadın Kooperatifleri ile Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı'nı oluşturmak üzere AB'den kaynak sağladılar.
- 2008: II. Kadın Kooperatifleri Buluşması 45 Kadın Kooperatifi ve girişiminin katılımıyla gerçekleştirildi. Bu toplantıda Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı'nın amacı, yapısı ve İlkeleri oluşturuldu. Van ve İstanbul'da bölgesel toplantılar yapıldı.

II. Kooperatifler Buluşması Tartışılan konular/ Alınan kararlar:

- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı için hem enformel hem de formal (Kooperatifler Birliği) olarak iki tür yapı oluşturulması kararlaştırıldı.
- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı'nın vizyonu, misyonu, ilkeleri, değerleri belirlendi ve İletişim Ağı'nı başlatmak üzere temel kararlar alınarak planlama yapıldı.
- İletişim Ağı'nın geçici yürütme kurulu olarak 7 kooperatif (Simge, Biga, Umut Işığ, İlk Adım, İpek Yolu, Tomurcuk, Nilüfer, Filmmor, Bahçelievler, Yaşam) belirlendi.
- Sekretarya görevini Aralık 2008 sonuna kadar KEDV üstlendi.

- İletişim Ağının toplantıda alınan kararları da içeren bir nihai metnin ve bu metne göre Birlik için hazırlanan Ana sözleşmenin KEDV tarafından son haline getirilmesi kararlaştırıldı.
- Adil ticaret ve uluslararası pazarlar konusunda bilgilendirme yapıldı, uzmanlar tarafından kooperatiflerin ürettikleri ürünlerle ilgili geri bildirim verildi.
- İletişim ağı web portal taslağı ile ilgili görüş ve öneriler paylaşıldı ve buna göre web portalın yeniden düzenlenmesi kararlaştırıldı.
- Kooperatiflerin uygulamak istediğı kapasite geliştirme eğitim programları belirlendi ve planlama yapıldı.
- Kooperatiflerin seslerini ve yaptıkları çalışmalarını duyurmaları, erken çocukluk hizmeti, kadınlara yönelik ekonomik güçlendirme programları gibi önemli faaliyetlerin kooperatifler aracılığıyla nasıl yaygınlaştığını anlatmak amacıyla 2008 sonuna kadar iki kampanya organize edilmesi kararlaştırıldı ve bu konuda çalışmak üzere çalışma grupları oluşturuldu.
- Yılsonuna kadar doğuda ve batıda olmak üzere iki bölgesel toplantı ve Ekim sonunda ulusal toplantı yapılması kararlaştırıldı.

Bölgesel Toplantıların Sonuçları

Temmuz ayında Van'da, Ağustos ayında ise İstanbul'da bölgesel toplantılar yapıldı. Bu toplantılarda, II. Kooperatifler buluşmasında alınan kararlar doğrultusunda yeniden düzenlenen;

- İletişim Ağı metni, Birlik Ana sözleşmesi, Web portal tartışılarak görüş ve öneriler doğrultusunda nihai hale getirildi.
- Kooperatiflerin uygulayabileceğı kapasite geliştirme eğitim programları ile ilgili eğitici eğitimleri yapılarak uygulama planı çıkartıldı.
- Kooperatifler Birliğinin adı ve kurucuları belirlendi.
- Çalışma grupları ile ilgili planlama yapıldı.

Bu toplantılardan bu yana neler yapıldı?

- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı
- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı için tüzel kimlik oluşturmak üzere Eylül 2008'de 35 Kadın Kooperatifi olarak, Kadın Kooperatifleri Birliği'ni kurmak için resmi başvuru yapıldı.
- II. Kooperatifler buluşmasında oluşturulan çalışma grupları belirlenen konular üzerinde çalışmalarını yürüttüler. Kooperatiflerin yaşadıkları sorunlar belirlenerek öneriler geliştirildi ve çeşitli düzeylerde sunmak üzere taslak metinler oluşturuldu.
- İletişim Ağı'na yeni üyelerin katılımı sağlandı.
- Üye Kooperatifler ortaklarına yönelik Liderlik, Girişimcilik, Finansal Okuryazarlık, Mahalle Anneliğı, Bilgisayar ve internet konularında kapasite geliştirme eğitimleri başlattılar.

- Üye Kooperatifler, eğitimler ve web portalın kullanımı için bilgisayar ve internet altyapılarını geliştirdiler.

KEDV Kadın Kooperatifleri İletişim ve Destek Merkezi

- Kooperatiflerin kapasite geliştirme eğitim programlarını uygulayabilmeleri için süpervizyon ve izleme desteği sundu.
- Kooperatiflerin bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda kapasitelerini geliştirmek amacıyla alt yapı desteği (bilgisayar, internet vs.) verdi. 10 kooperatife 24 adet bilgisayar sağladı.
- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Web portalını yeniden düzenledi ve kullanıma açtı. Kooperatifler için bir kullanım kılavuzu hazırladı.
- Proje yazma konusunda eğitim çalışması düzenledi ve 7 kooperatifin proje hazırlamasına ve sunmasına destek verdi.
- Çalışma gruplarının çalışmalarını kolaylaştırdı.
- Kooperatiflerin ürettikleri ürünlerin yurtdışı ve içinden uzmanlarca değerlendirilmesi sağlanarak ürün geliştirme konusunda destek verdi.
- Bu kapsamda bir Fransız tasarımcı tarafından geri dönüşümlü ürün konusunda bir atölye çalışması organize etti, ayrıca 3 kooperatifin Fransa'da Avrupa Akdeniz Kadın Mikrogirişimciler Fuarına katılmalarını sağladı.
- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Projesi ortaklarıyla birlikte bölgesel toplantıları ve III. Kooperatifler buluşmasını organize etti ve kaynak sağladı.

Bu Toplantının Amacı;

- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı faaliyetlerini değerlendirmek,
- Kadın Kooperatifleri olarak yaptığımız çalışmaları kamuoyuna duyurarak görünür hale getirmek, yaşadığımız engelleri, taleplerimizi dile getirmek üzere bir İletişim Ağı Kuruluş Bildirgesi hazırlamak ve bir basın toplantısı aracılığıyla bunu yaymak ve
- 2009 yılı faaliyetlerini planlamaktır.

2. KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI YÖNETİM VE İŞLEYİŞ ESASLARININ HATIRLATILMASI

Aşağıda İletişim Ağı Yürütme Kurulu üyesi Biga Kadın Kooperatifinden Ayşe Temiztaş'ın İletişim Ağının yönetimi ve işleyiş esasları ile ilgili sunumu yer almaktadır.

KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI YÖNETİM VE İŞLEYİŞ ESASLARI **Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı**

Amacı

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı'nın amacı, kadın kooperatifleri arasında bilgi / ve deneyim paylaşımını artırmak, iletişimi güçlendirmek ve sosyal ve ekonomik girişim

kapasitelerini geliştirmelerini ve ortak hedefleri için güç birliği yapmalarını sağlayacak bir platform oluşturmaadır.

İlkeleri

- Kapsayıcılık,
- Şeffaflık,
- Hesap verebilirlik,
- Katılımcılık,
- Farklılıklara saygılı olmak,
- Bağımsız bir kadın hareketi perspektifini paylaşma

Kimler Üye olabilir?

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Türkiye’de kurulmuş, ortakları kadın olan bütün kadın kooperatiflerinin katılımına açıktır. Aynı zamanda kooperatifleşmek isteyen kadın grupları ya da yerel düzeyde faaliyet gösteren küçük ölçekli kadın dernekleri de amaç ve ilkeleri paylaşmak koşulu ile bu iletişim ağının bir parçası olabilirler.

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı İşlevi ve Faaliyet Alanları

- Kooperatifler arası deneyim alışverişi ve iletişim
- Bilgi ve kaynağa erişimin kolaylaştırılması
- Ortak girişimler, stratejiler ve faaliyetlerle dayanışma ve görünürlüğün artırılması
- Yeni iş fikirleri, ortak iş/ürün geliştirme ve pazarlama,
- Karar mekanizmalarını etkileyebilmek için ortak baskı grubu oluşturmak, savunuculuk
- Kurumsal kapasite geliştirme, eğitim programları, v.s.
- Sorun ve çözüm önerilerinin paylaşılması
- Belli uzmanlıklardan ortaklaşa yararlanmak
- Yeni faaliyetlerin eklenmesi ve mevcutların iyileştirilmesi
- Diğer kurumlarla (Resmi, özel, STK, ulusal, uluslararası, v.s.) iletişim ve ortaklıkların kolaylaştırılması, örneklerin paylaşılması
- Mevzuat ve resmi işlemlerde kolaylaştırma, bilgi paylaşımı
- Duyuru, kampanya vs.
- Yıllık, bölgesel fuarlar, toplantılar
- Deneyim değişimi toplantıları

Üye Kooperatiflerin Sorumlulukları

- Ortaklarının ve diğer kooperatiflerin/girişimlerin İletişim Ağı’na ulaşmalarını kolaylaştırmak, bunun için bilgilendirme ve eğitim çalışmalarını yapmak
- İletişim ağı’nda aktif hale gelebilmek için kurumsal kapasitelerini ve bilgisayar, internet vs. gibi altyapılarını güçlendirmek

- İletişim ağı'nda kooperatifi temsil edecek ve ilgili çalışmalarını yürütecek sorumluları ve sorumluluklarını belirlemek, iletişim ağı toplantılarına, kurul ve çalışma gruplarına katılmak
- Diğer kooperatiflerin kapasitelerini geliştirmeye destek vermek üzere bilgi ve deneyimini paylaşmak, düzenli bilgi akışını sağlamak ve geri bildirimde bulunmak
- Yerel ve ulusal düzeylerde duyuru/tanıtım çalışmaları yapmak
- Mali anlamda sürdürülebilirliğine katkıda bulunmak (insan kaynağı, mekân, teknik altyapı, üyelik aidatı, vb)

İletişim Ağının Organları

1. Genel Kurul

- Genel Kurul, İletişim ağının bütün üyelerinin temsil edildiği ve temel kararların alındığı organdır. Yılda en az bir kez toplanır.
- Bu toplantılarda koordinasyon (yönetim) kurulunun kimlerden oluşacağı kararlaştırılır, iletişim ağının faaliyetleri ve bütçesi değerlendirilir, sorunlar, ihtiyaçlar konuşularak gelecek için fikir ve öneriler geliştirilir.

2. Koordinasyon (Yönetim, Yürütme) Kurulu

Koordinasyon/Yönetim Kurulu, İletişim Ağının faaliyetlerini yöneten ve onu temsil eden organdır. En az 5 kişiden oluşan Koordinasyon Kurulu, üye kooperatifler arasından, bütün üyelerin katıldığı genel kurul toplantısında 1 yıl süreyle seçilir.

3. Yürütme Organı (Sekretarya)

Sekretarya, Koordinasyon Kurulu tarafından bir veya birkaç kişiden oluşan bir ekip olarak 1 yıl süre için belirlenir.

4. Tematik Çalışma Grupları

Kooperatiflerin ihtiyaç ve önceliklerine göre tematik çalışma grupları oluşturulur. Çalışma gruplarının sayısı, konusu ve üyeleri Genel Kurul'da belirlenir.

5. Danışma Kurulu

İletişim Ağı Kooperatiflerin ihtiyaç duydukları uzmanlıklara (muhasabe, hukuk, yönetim, savunuculuk, üretim/pazarlama, kaynak yaratma, vb) ulaşmasını kolaylaştırmak için bir Danışma Kurulu oluşturur.

İletişim ağı nasıl işleyecek?

İletişim ağı üyeleri haberleşmek, bilgi ve deneyimlerini paylaşmak ve ortak stratejiler / faaliyetler geliştirmek üzere aşağıdaki araçları kullanırlar:

1. Yıllık Toplantılar: Üye Kooperatifler yılda bir kez bir araya gelirler ve İletişim ağı için temel strateji ve faaliyet alanlarını belirleyerek planlama yaparlar.

2. Bölgesel toplantılar: Üye kooperatifler belli aralıklarla bölgesel düzeyde de bir araya gelerek bölgesel faaliyetleri organize ederler ve kooperatiflerin kapasitesini yükseltmek üzere eğitim çalışmaları yaparlar.

3. Web portal: İletişimi sağlayan önemli araçlardan biri de web portaldır. Kooperatifler web portal üzerinden bilgi ve deneyimlerini paylaşırlar, duyurularını yaparlar, diğer kooperatifler hakkında bilgiye ulaşabilirler ve forum ve blog üzerinden birbirleriyle yazışarak ortak faaliyetleri planlamak üzere haberleşirler.

4.Değişim toplantıları/İnceleme gezileri: Bilgi ve deneyimin paylaşılması, başarılı uygulamaların yaygınlaştırılması için değişim toplantıları ve inceleme gezileri organize edilir.

3. KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ/ GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

A

KEDV'den Fatma Okçu Kadın Kooperatifleri Birliği ve üye olma koşulları hakkında bilgi verdi. Daha sonra birlik ile ilgili sorular cevaplandırıldı. Aşağıda Kooperatifler birliği hakkında bilgi ve tartışmaların özeti yer almaktadır.

KADIN KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

Mevcut durum;

Birlik için II. Kooperatifler Buluşması'nda aday olan 13 kooperatiftan belirlenen 7 kurucu kooperatif tarafından ana sözleşme taslağı geliştirildi, bölgesel toplantılarda bu sözleşme taslağı diğer kooperatiflerle paylaşıldı, imzalanarak noterde evrak işlemleri tamamlandı ve Bakanlığa başvuru yapıldı.

Birliğin kooperatiflere sağlayacağı faydalar;

Kooperatiflerin daha kolay iletişim kurması, dayanışmanın artması, kurumsal kapasitenin gelişmesi, kooperatiflerin taleplerinin ve problemlerinin daha görünür olması, deneyim alışverişinin – özellikle mevzuata ilgili – artması, kooperatiflerin faaliyetlerinin kamuoyuna duyurulması, ortak çıkarların korunması, ilgili yetkililerle iletişimin iyileşmesi, üyeler arası karşılıklı öğrenmenin gelişmesi.

Birliğe üye olabilmek için;

Kooperatifin hedef kitlesi kim olursa olsun unvanında “işletme” ibaresi bulunmalı. Bununla birlikte bazı ortaklık şartları var. Kooperatif;

- Türkiye sınırları içinde bulunmalı,
- Başka bir birliğe ortak olmamalı,
- Ana sözleşmede birlik ortağı olabileceğine dair madde olmalı,
- Genel Kurul Birliğe ortaklık kararı alınmalı,
- Birlik yönetimine 50 YTL sermaye bedeli ile başvuru yapılmalı.

Fatma Okçu ayrıca Kadın Kooperatifleri Birliği için üyelik aidatının henüz belirlenmediğini, ileriki aşamada Genel Kurul'da kararlaştırılacağını vurguladı.

Başvuru için gerekli evraklar;

- Genel kurul kararı. Bu kararda birlik için belirlenen temsilcinin adı da belirtilmeli,
- Birlik ana sözleşmesindeki tüm maddelerin kabul edildiğine dair bir dilekçe,
- Kuruluş belgesi (Ticari gazete)/İmza sirküleri (Kooperatifte yoksa Ticaret Odası veya İl Sanayi Müdürlüğü'nden alınabilir),

- Kooperatif bilgi formu (Kooperatifte yoksa İl Sanayi Müdürlüğü'nden alınabilir),
- Kooperatifin ana sözleşmesinin özeti (Kooperatifte yoksa Ticaret Odası veya İl Sanayi Müdürlüğü'nden alınabilir).

Bu belgelerle Birlik Yönetim Kurulu'na başvuru yapılabilir.

Sunumun ardından Berrin Yenice Kadın Kooperatifleri Birliği ile ilgili son gelişmeler hakkında bilgi verdi. 35 kooperatifin girişimi olan Birlik için evrakları tamamlanmış olan 7 kurucu kooperatif ile başvuru yapıldığını, 3 kooperatifte Birlik temsilcisinin adı belirtilmediğinden kuruluş işlemlerinin tamamlanmadığını, bu arada bu kooperatiflerin genel kurullarında bu kararı almaları gerektiğini belirtti. Bu arada diğer kooperatiflerinden de ortaklık için prosedürlerini tamamlayabileceğini söyledi. Bu konuda katılımcıların önerileri istendi.

Sorular ve Cevaplar:

1. “İşletme Kooperatifleri Birliği” olduğu için kooperatiflerin ortak olması için “işletme” ibaresi yasal zorunluluk mudur? Yoksa bu kuralı biz mi belirledik?

Birlik kurarken Bakanlıkça belirlenen kooperatif türlerinden birinin seçilmesi gerekiyor. Kurma tartışmaları sırasında en geniş biçimde kadın kooperatiflerini kapsayabilecek Birlik'in “İşletme” unvanı altında olabileceği konusunda Bakanlık'tan görüş alındı ve işlemler buna göre başlatıldı. Bu nedenle Birlik'e üye olmak isteyenler unvanlarında “İşletme” ibaresini taşımalıdır. Ancak unvanında bu ibareye sahip olmayan kooperatifler de ana sözleşmelerinde değişiklik yaparak unvanlarını değiştirebilirler.

2.Ortaklar dışında işlem yapmamak gibi kısıtlamalar var mı?

Birlik'e ortak olan kooperatifler aynı şekilde kendi faaliyetlerine devam edebilirler. Ortak dışı işlem yapılıp yapılmaması sadece vergi muafiyeti ile ilgilidir. Vergi muafiyeti, ortak dışı işlem yapılması durumunda sağlanamaz.

3.Birlik olma masrafları mı azaltıyor? Avantaj ve dezavantajları neler?

Bağımsız, çeşitli faaliyetleri olan kooperatifler birlik çatısı altında bir araya gelince de her kooperatifin bağımsız yapısı devam edecek. Karı zararı kendisine ait olacak. Birlik ise iletişimi sağlayan bir yapı olacak. İşbirlikleri olabilir. Örneğin Ürün geliştirmek için her kooperatifin tek tek eleman çalıştırması mümkün olmazsa ortak bir eleman tutulabilir ve birçok kooperatif için tek bir uzmanla çalışılabilir.

B

KEDV'den Özlem Turhan Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Web Portalının kullanımı konusunda bilgi verdi. Web portala üye olma, Web portal kullanımı (günlükteki yazıları okumak, açıklama ve yorum eklemek; forumda başlık açmak, mesaj yazmak, cevap ve yorum yazmak vb.) konular ele alındı.

Ardından web portal kullanımı ile ilgili görüş ve öneriler tartışıldı. Tartışmalar aşağıda kısaca özetlenmektedir:

- Aramızda iletişimi sağlayabilmemiz için hepimizin bilgisayar ve interneti kullanmak konusunda kendimizi zorlamamız lazım, bunun

daha iyi bir yolu yok. Bir an önce hepimiz üye olalım ve oradan haberleşmeye başlayalım.

- Web portal'a üye olurken birbirimizi tanıyabileceğimiz kullanıcı adları alalım. Kim olduğunu anlamadan yazışmak istemiyoruz.

C

ÇALIŞMA GRUPLARININ SONUÇLARININ PAYLAŞILMASI

I. ÇALIŞMA GRUBU: KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI YASAL DÜZENLEMELER

- Gülser Özkan, Tomurcuk Kooperatifi
- Sema Koç, Bağlar Kooperatifi
- Fatma Okçu, KEDV ve Simge Kooperatifi
- Ülker Lo, Kaymakçı Kooperatifi

Destek verenler:

Umut Işığı Kooperatifi, KEDV

Tespit edilen sorunlar

- Yasalar konut ve zirai kooperatiflere göre düzenlenmiş, bizim gibi aynı zamanda sosyal içerikli olarak çalışan kooperatifleri kapsamıyor.
- Kooperatifler, sosyal hizmet veren kuruluşlar olarak görülmediği için işbirliği yapma ve kaynak yaratma konusunda zorluklarla karşılaşılıyor. Vergi, vs konularında sağlanan teşviklerden yararlanamıyoruz.
- Kadın kooperatifleri, muhasebe, vergi, vb mali konularda çok dağınık kurallara tabi. Her mali müşavir başka bir şey söylüyor.
- Her yıl yapmak zorunda olduğumuz Genel kurul masrafları, ticaret odası aidatı gibi ödemelerde zorlanıyoruz.
- Projeler için aldığımız fon için vergi ödemek zorunda kalıyoruz.
- Kooperatif kuruluş masrafları hala çok fazla, yeni kooperatiflerin kurulmasını engelliyor.

Önerilerimiz

- Kooperatifler Kanunu'ndaki kooperatif tanımı, kadın kooperatiflerini de kapsayacak şekilde geliştirilmeli.
- Yasal düzenlemeler Avrupa standartlarına çekilmeli.
- Kadın Kooperatiflerinin yerel düzeyde sosyal hizmetler sunma konusunda merkezi ve yerel yönetimlerle işbirliği yapabilmeleri için yasal düzenlemeler yapılmalı. Yurtdışındaki örneklerde olduğu gibi bu tür hizmet sunmak isteyenlere sunulacak destekler tanımlanmalı.

- Belediyeler Kanunu'nda belediyelerin ortak hizmet projesi geliştirebilecekleri kuruluşlar arasında Kadın Kooperatifleri de yer almalı.
- Aynı şekilde 2006 tarihli "Dernek, Vakıf, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık ve Benzeri Teşekküllere Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Bütçelerinden Yardım Yapılması Hakkında Yönetmelik" de Kadın Kooperatiflerini kapsamalı.
- Kadın Kooperatifleri verdikleri sosyal hizmetler nedeniyle kamu yararına kuruluş statüsü kazanabilmeli, ilgili yasaya eklenmeli.
- Erken çocukluk eğitimi ya da engellilere yönelik özel eğitim alanında faaliyet gösteren kooperatifler, bu konuda çalışan diğer kurum kuruluşlara uygulanan indirim ve muafiyetlerden yararlanabilmeli.
- Kadın kooperatiflerinin ekonomik girişimleri için vergi indirimi ya da kredi gibi destekler sağlanmalı, başta kamuda olmak üzere ihalelerde öncelik verilmeli.
- Kadın kooperatiflerinin faaliyet ve işlemlerini de kapsayacak şekilde bir muhasebe sistemi oluşturulmalı, yasa ve yönetmeliklere yansıtılmalı.
- Genel Kurul'un seçim yapılmadığı durumda sadece Bakanlığa tescili yeterli olmalı.
- Kadın Kooperatifleri Ticaret Odası aidatlarından muaf olmalı.
- Kuruluş masrafları azaltılmalı ve prosedürler kolaylaştırılmalı.

Birbirimizden öğrendiklerimiz...

- Ankara Sanayi ve Ticaret Bakanlığından onay aldığımız takdirde Bağış Makbuzu kesebiliyoruz.
- Ana sözleşmemizin 60. maddesinde kâr dağıtmadığımız yazıyorsa su, elektrik, vb için daha ucuz tarifeden abone olabiliyoruz.
- 60. madde vergi muafiyeti için de önemli. Kâr amacı gütmediğimizi beyan ederek vergi dairesine başvurabiliriz. Ama ortak dışı işlem yaptığımızda muafiyetten yararlanamıyoruz.
- Noter işlemlerinde noter ücretinden değil ama noter harçlarından muafız.

II. ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ / III. ÜRETİM VE ÇALIŞMA GRUPLARI

KEDV'den Şengül Akçar çalışma grupları adına yapılan çalışmalara ilişkin bilgi verdi.

Şengül Akçar erken çocukluk eğitimine ilişkin olarak MEB yetkilileriyle yapılan görüşmelerden, Milli Eğitim Müsteşarı'nın kooperatiflerde uygulanan model ile ilgilendiğinden bahsetti. Bu konuda mevcut uygulamalara ilişkin bilgiler ve önerilerin yer aldığı bir metin hazırlanmasına ve bu alanda çalışan kooperatifler ve KEDV'den temsilcilerle görüşmelerin tekrar yapılmasına karar verildi. Ayrıca, Şengül Akçar üretim/pazarlama çalışmaları ile ilgili olarak, daha önceki toplantıda başlatılan ürün değerlendirme çalışmalarının sonuçları hakkında bilgi verdi. Bu çalışma sonucunda çok az sayıda ürünün satışa uygun bulunması nedeniyle, ürün geliştirme konusunda

çalışmalara ağırlık verilmesi önerildi. Şengül Akçar ayrıca Adil Ticaret görüşmeleri, 3'ü kooperatiflerden olmak üzere 6 kadının 12 ürün ile katıldığı Strasbourg'daki Kadın Girişimciler Fuarı ve Mardin'de açılan Nahıl Dükkân ile ilgili bilgi verdi.

4. KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI KURULUŞ BİLDİRGESİNİN HAZIRLANMASI / Görüş ve Öneriler

Toplantı Moderatörü: Münire ERDEN

KEDV'den Berrin Yenice daha önce yapılan sunumda belirtilen çalışma grubu çalışmalarının sonuçları dikkate alınarak İletişim Ağı Yürütme Kurulu'nun bir kuruluş bildirgesi metni taslağı oluşturduğunu ve bununla ilgili bir çalışma yapılacağını duyurdu. Daha önceden belirlenen 5 grup taslak kuruluş bildirgesi üzerinde çalışmak üzere toplandılar. Ardından grup çalışmalarının çıktılarını diğer katılımcılarla paylaştılar. Bu doğrultuda gruptan taslak kuruluş bildirgesi metnine ilişkin aşağıda öneriler geldi.

- İlk 2 paragraf 1–2 cümle olacak şekilde kısaltılabilir. Dünyada ve Türkiye'de kooperatifçilik ile ilgili fazla ayrıntıya girilmiş.
- 3. paragrafta kadın kooperatifleri daha fazla vurgulanmalı. Daha çok ekonomik işlere atıf yapılmış. Kadının sosyal ve kültürel olarak güçlenmesi ve politik mücadeleye de değinilmeli.
- Tüm metinde geçen “sosyal hizmet örgütü” tanımlamasını kabul etmiyoruz, kamu yararına kuruluşlarız. Devletin yapmadığı ama bizim önceliğimiz olan işleri yapıyoruz.
- Daha önceki buluşmalara, toplantılara da değinilmeli. Bunlar somut olarak yazılmalı.
- Kooperatiflerin üyeleri, ulaştıkları kitleler, faaliyetleri detaylı şekilde yazılmalı.
- Kadınların güçlenmesinin önündeki (Gülser Özkan'ın sunumunda yazılan engeller yazılmalı. Ardından talepler sıralanmalı.
- Kadın vurgusuna daha fazla yer verilmeli.
- Devlet yapması gereken işler için zorlanmalı.
- Kadın örgütlenmeleri için pozitif ayrımcılık talep edilmeli.
- Kooperatiflerin faaliyetleri görünür olmalı.
- İhale vb. için kadın kooperatiflerine öncelik sağlanması talep edilmeli.
- Sosyal güvenceye ilişkin konularda kolaylık talep edilmeli.
- Yapılan işler için devletten destek alınması; fakat devletin işi yapıldığı için “destek” değil “işbirliği” olarak tanınmalı.
- Dar gelirli kadınlar kavramı değiştirilmeli yerine yoksul kadınlar kavramı konulmalı
- “En azından Avrupa standartlarına çekilerek...” şeklinde düzeltilmeli.
- Devletin kadın kooperatiflerini “politik özne” olarak kabul etmesi ve muhatap alması talep edilmeli.

- “Sosyal devlet politikası” talep edilmeli ve kooperatifler bunu denetlemeli.
- Genel Kurulun yetkileri tanımlanmalı/artırılmalı.
- 3. paragraf “ivme ve boyut kazandı” şeklinde değiştirilmeli.
- Vergilendirme ile ilgili talepler vurgulanmalı.
- Kooperatifler Kanununda kadın kooperatiflerinin somut şekilde tanımlanması talep edilmeli.

Daha sonra zaman darlığı nedeniyle iş bölümü yapılmasına karar verildi. Bu doğrultuda kuruluş bildirgesi, grupların önerileri doğrultusunda son şeklinin verilmesi için bir yazım ekibi ve basın toplantısına katılmak üzere bir grup oluşturuldu.

Kuruluş Bildirgesi Metni Yazım Ekibi:

Berrin Yenice “KEDV”, Mukaddes Akdeniz “Gündöndü Kooperatifi”, Medine Kaya “Kibele Kooperatifi”, Yasemin Temizarabacı “Filmmor”.

Basın Toplantısı Grubu:

Gülser Özkan “Tomurcuk Kooperatifi”, Zekiye Kösemen “Simge Kooperatifi”, Şengül Akçar “KEDV”, Naşide Buluttekin “Umut Işığı Kooperatifi”, Ayşe Temiztaş “Biga Kooperatifi”, Belgin Pişken “Mordoğan Kooperatifi”, Gülmay Ertunç “Yaşam Kadın Kooperatifi”

SUNUM: KOOPERATİFLER VE EKONOMİK GELİŞMELER

Uzman: Seval Kırçıçeği

Seval Kırçıçeği kooperatifler ve ekonomik gelişmeler konusunda bir sunum gerçekleştirdi. Sunum Ek.I’de verilmektedir.

2.GÜN-12 KASIM 2008

1. KADIN KOOPERATİFLERİ İLETİŞİM AĞI KURULUŞ BİLDİRGESİ METNİNİN NİHAİ HALİNE GETİRİLMESİ

Toplantı Moderatörü: Nil AYHAN

Yazım ekibi tarafından katılımcıların önerileri doğrultusunda son şekli verilen Kuruluş Duyurusu Berrin Yenice tarafından okundu ve katılımcıların geri bildirimleri alınarak son şekli verildi. Kadın Kooperatifleri Kuruluş Bildirgesini Ek.II’de bulabilirsiniz.

Katılımcılardan Filmmor Kooperatifi temsilcisi metne içerik açısından bir itirazları olmadığını, metnin oluşturulması sürecinin katılımcı olmadığı gerekçesi ile, İmece Kooperatifi ise metnin içeriğine katılmadığı gerekçesi ile Kuruluş Bildirgesi için imzalarını geri çektiler. Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Kuruluş Bildirgesi diğer katılımcıların imzaları ile onaylandı ve ardından onaylanan metin basın kuruluşu temsilcileri ile paylaşıldı.

2. 2009 YILI İLETİŞİM AĞI VE KOOPERATİFLER BİRLİĞİ ÇALIŞMA PROGRAMININ OLUŞTURULMASI

A. 2009 İŞ PLANI

Daha önceki toplantılarda öncelikli işler olarak belirlenen ve bir kısmı da başlatılan işler listelendi ve bu liste üzerinden tartışılarak 2009'da yapılması öngörülen işler belirlendi. Ardından da en öncelikli olan işler belirlenerek ana konular oluşturuldu. Bu konuların her biriyle de ilgili çalışma grupları oluşturulması ve bu grupların da hedefler de koyarak detaylı çalışma planını oluşturması kararlaştırıldı.

2009 yılında çalışılacak konular;

- Yasal düzenlemeler ve Erken Çocukluk Eğitimi konularına ilişkin sorunlar için kampanya düzenlenmesi
- Değişim toplantıları ve eğitimlerin organize edilmesi
- Kadın gündemini etkileme
- Toplantılar
- Proje yazma ve kaynak yaratma.
- Ekonomik girişimlerin desteklenmesi

Ayrıca bu konularla ilgili bazı önerilerde de bulunuldu. Aşağıda bu öneriler özetlenmektedir.

- Kooperatiflerin tanıtımı için kampanyalar gerçekleştirilmesi önerildi.
- Kampanyalar ve kadın gündemini etkileme alanlarında meclisteki kadınlarla birlikte hareket etmek için yollar aranacak.
- Yeni eğitim programları geliştirilecek. Kooperatifler muhasebe, yasal düzenlemeler gibi konularda bilgilendirilecek.
- Kadın bilincini yükseltmeye, kooperatif ve iletişim ağı hakkında farkındalığı arttırmaya yönelik faaliyetler yürütülecek.
- Kooperatiflerde proje geliştirmenin sürekli bir faaliyete dönüşmesi için çalışılacak. Projeler için fon kaynakları araştırılacak.
- Kooperatifler geliştirdikleri projeleri bir havuz aracılığıyla diğer kooperatiflerle paylaşacak; böylece kooperatifler bu projeleri kendilerine adapte etmek için kullanabilecek.
- Ürün ve hizmet geliştirme için farklı uzmanlardan faydalanılacak.
- Kooperatiflerin ürün/hizmetlerini iyileştirmesi, satış olanağı edinmesi ve kendilerini tanıtmaları için fuar vb. ile halk eğitim kaynaklarından faydalanılacak.
- 2009 yılı için en az bir değişim toplantısı hedeflenecek. Bu toplantıları sistemli hale getirmek amacıyla KEDV'de bulunan değişim toplantıları ile ilgili el kitabının çevirisi ve adaptasyonunun yapılması önerildi.

B. İŞ BÖLÜMÜ

Öncelikle kooperatifler arasından bilgi ve deneyim paylaşımının sağlanmasının çok önemli olduğu vurgulandı ve kooperatifler arasında değişim toplantılarının planlanabilmesi için kooperatiflerin diğerlerine verebilecekleri destekler paylaşıldı. Buna göre kooperatiflerin birbiriyle ilişkilendirilmesi için daha sonra planlama yapılması kararlaştırıldı.

Kooperatifler Diğer Kooperatiflere Hangi Konularda Destek Verebilir?

Çağdaş Kooperatifi: MEB ile işbirliği, üretim

Kaymaklı Kooperatifi: Proje hazırlama, üretim, yerel düzeyde iletişim

Yaka Kooperatifi: Proje hazırlama, üretim, yerel düzeyde iletişim

Kardelen Kooperatifi: Yuva, yerel kaynakları kullanma

Simge Kooperatifi: Yuva, eğitimler, afet

Nilüfer Kooperatifi: Yuva, ekonomik faaliyetler, konut kooperatifleri

Tomurcuk Kooperatifi: Engelliler, yasal problemler

Eyüp Oyuncakları Kooperatifi: Üretim

Bahçelievler Kooperatifi: Cam boyama, pazarlama, yerel ilişkiler

Karaburun Kooperatifi: Ev pansiyonculuğu, yerel mutfak

İlk Adım Kooperatifi: Erken çocukluk hizmetleri, değişim toplantıları için lojistik destek, kooperatif kurma ve işletme eğitimi

Nusaybin Kadın Derneği: Üretim

Çatom Kooperatifi: El sanatları, eğitim

Lider Kooperatifi: Kutu üretimi

Hanımeller Kooperatifi: Unlu mamul üretimi

Kızıltepe Kooperatifi: Üretim (unlu mamuller, kilim)

Kozadan İpeğe Kooperatifi: Eğitim, kadın gündemi

Zeytindalı Kooperatifi: Proje hazırlama, gümüş işlemeciliği, kapari üretimi

Öncü Kooperatifi: Eğitim

Umut Işığı Kooperatifi: Saha çalışması

Kibele Kooperatifi: Ürünlerin pazarlanması (zeytinyağı)

Bağlar Kooperatifi: İşe yerleştirme eğitimi, toplumsal cinsiyet ve kooperatif kurma eğitimi, mutfak

Ceren Derneği: Kadın kütüphanesi

Biga Kooperatifi: Üretim örgütlenmesi, kooperatif örgütlenmesi

Ardından da 2009 faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesi için çalışma grupları ve yürütme kurulu seçildi.

Çalışma Grupları

1.Kampanyalar

Tomurcuk, Kardelen, Nilüfer ve Umut Işığı Kooperatifleri

2.Tanıtım/Görünürlük

Kaymaklı ve Yaşam Kooperatifleri

3.Eğitim/Değişim Toplantıları

Simge, Karaburun, Kaymaklı, İlk Adım ve Hanımeller Kooperatifleri

4.Kaynak Yaratma/Proje Yazma

Zeytindalı ve Yaşam Kooperatifleri

5.Ekonomik Girişimler

Biga, Hanımeller ve Nilüfer Kooperatifleri

6.Kadın Gündemini Etkilemek

Biga, İmece ve Kozadan İpeğe Kooperatifleri

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Yürütme Kurulu:

Simge, Biga, İlk Adım, Umut Işığı, Yaşam, Tomurcuk, Nilüfer Kooperatifleri

İletişim Ağı Sekretaryası

Yürütme Kurulunun ilk toplantısında belirlenmesine karar verildi.

Kısa Dönem Çalışma Planı

Aralık sonuna kadar 2009 için çalışma planının oluşturulması kararlaştırıldı. Bunun için öncelikle Çalışma Grupları III. Kooperatifler Buluşması'nın raporunu inceleyerek hedefler ve detaylı çalışma planını İletişim Ağı'na gönderecekler. Yürütme Kurulu da bütün çalışma gruplarının planlarını birleştirerek İletişim Ağı'nın çalışma planını çıkaracak.

- 20 Kasım 2008 – III. Kooperatifler Buluşması raporu gönderilecek. (KEDV)
- 10 Aralık 2008 – Gruplar birbirleri ile etkileşim halinde hedeflerini gönderecekler. Bu arada diğer kooperatiflerden yorum/katkı alınacak.
- 25 Aralık 2008 – 1 Ocak 2009 arasında gruplar yıllık planlarını nihai hale getirerek tüm kooperatiflerle paylaşacaklar.

SUNUM: TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ BÜTÇE ANALİZİ

Uzman: Gülru Hotinli

Gülru Hotinli Toplumsal Cinsiyet Temelli Bütçe Analizi konulu bir sunum gerçekleştirildi. Sunumu Ek.III'de bulabilirsiniz.

3. ATÖLYE ÇALIŞMALARI

1. **Grup:** Kooperatif Muhasebesi Ve Resmi İşlemler
2. **Grup:** Eğitim Programlarının Uygulanması
3. **Grup:** Proje Geliştirme Ve Uygulama

1.GRUP: KOOPERATİF MUHASEBESİ VE RESMİ İŞLEMLER

Katılımcılar: Ayşe Sokullu, Fatma Altunç, Naşide Buluttekın, Ayşe Temiztaş, Nazmiye Oksak, Filiz Esenyel, Selma Özkan

Kolaylaştırıcı: Okşın Becet, Fatma Okçu, Gülser Özkan

Sorular ve Cevaplar

Sözleşmeli öğretmen çalıştırma ile ilgili prosedür nedir?

Günde 7,5 saat çalışıyorsa tam gün üzerinden sigorta prosedürü uygulanacak. Her gün değişen saatlerde 3-5 vb çalışıyorsa kooperatif olarak hizmet akdi sözleşmesi imzalanmalı. Çalıştığı saat üzerinden vergi ve SSK primi ödenmeli. Fakat öğretmenin sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için aylık belli bir saat SSK primi ödenmeli. Eksik saat varsa kalanı kendisinin ödemek istediğini beyan edebilir ve genel sağlık sigortası primi ödeyerek sağlık hizmetlerinden yararlanabilir.

Kooperatif çalışanların vergi iadesini yatırmak zorunda mı?

Evet, vergi iadesinin çalışana ödenmesi gerekiyor. Ancak artık vergi iadesi yok, asgari geçim indirimi uygulaması var. Fakat kooperatif çalışanına ödediği asgari geçim indirimini vergi dairesine ödeyeceği vergiden düşerek ödeyeceği için kooperatifin burada zararı yok.

Yönetim kurulundan birisi veya kooperatif ortakları kooperatifte sigortalı çalışabilir mi?

Yönetim kurulu işveren konumunda olduğu için sigortalı olamaz. Ancak kooperatif

genel kurul öncesi yeni yılın bütçesini hazırlarken bütçeye müdür maaşı da koyabilir. Müdürün iş tanımını belirler belli bir de ücret koyar, genel kurul da onaylarsa yönetim kurulu kendi arasından bir kişiyi müdür olarak görevlendirebilir ve SSK'lı yapabilir. Tabii yönetim kurulu dışından da müdür olabilir. Projelerdeki koordinatör de bu usulle kooperatiften olabilir. Tümünün genel kuruldan geçmesi gerekir. Kooperatif ortakları ise sigortalı olabilirler. Kooperatiflerin ortakları, örneğin günde birkaç saat gelerek mekânı kullanıyorlar, üretim yapıyorlar, sattıkları ürün üzerinden para alıyorlar. Bu durumda zaten yetkililer sigortalı olmasını isteyemez. Çünkü her gün, düzenli bir biçimde mesai saatlerinde orada çalışmıyor. Yine de kimleri hangi durumda sigortalı yapmak gerektiği ile ilgili kanunları incelemekte fayda vardır.

Fatura kesiyorsak yine beyanname verecek miyiz?

Beyannamenin her durumda verilmesi gerekiyor. Fatura kesilse de kesilmesede beyanname vermek zorundasınız. Kooperatif hiç faaliyet göstermese bile aylık olarak vergi dairesine boş beyanname verme zorunluluğu var. Beyanname vermemenin cezası çok yüksektir. Bunlar ihmal edilmemeli. Ancak fatura kesiliyorsa boş beyanname verilemez. Aynı şekilde personel çalıştırıyorsanız da mutlaka vergi ödenir.

Projeler KDV'den muaf mı?

Şu anda Avrupa Birliği'nden alınan fonlarla ilgili bir KDV muafiyeti var. Bunun için proje uygulaması başlarken Maliye Bakanlığında onay almak gerekiyor.

Öteki yıla aktarılan proje gelirleri vergilendirilmeli mi?

Kooperatifler, kurumlar vergisi ödemekle yükümlüdürler ve proje fonları da kooperatiflerin geliri gibi görüldüğünden mali yılın kapanışı ile ilgili olarak vergi ödemek söz konusu olabilir. Projeler belli faaliyetlerin yürütülmesi için alındığından bu gelir özel fon altında tutulabilir. . O zaman vergilendirilmez. Ancak üç yıl içinde kullanılması gerekir. Üç yılı aşarsa vergilendirilir. Bazı mali müşavirler bu şekilde işlem yapabilir, bazıları da yapmayabilir. Bu konuda tam bir netlik ne yazık ki şu anda söz konusu değil. Bu konuda vergi dairelerinden görüş almak yararlı olabilir. Kooperatiflerin işleyiş esasları ile ilgili vergi dairelerini bilgilendirmek, prosedürlerin uygulanması ile ilgili işbirliği yapmak, görüş almak önemli.

Ana sözleşme değişti. 60. maddeye göre kar dağıtımını yapılamıyor. Kar etmişsek, bu parayı kullanamayacaksak vergilendirilir mi?

Kar özel bir fonda daha sonra kullanılmak için saklanabilir. En fazla üç yıl. Üç yıldan fazla olursa vergilendirilir. Ana sözleşmenizde müspet gelir-gider farklarının hangi amaçlarla kullanılabileceği belirtilmiştir.

Ortaklarımıza ödemelerimizi nasıl belgeleyebiliriz?

Eğer ortağınız SSK'lı olarak çalışması gereken sürekli ve düzenli ödeme yapılmasını gerektiren bir iş yapmıyorsa gider makbuzu ile ödeme yapabilirsiniz. Giderlerin mutlaka belgeli olması gerekir. Aksi durumda kooperatifiniz kar etmediği halde, kar çok görünebilir, hem çok vergi ödemek durumunda kalabilirsiniz, hem de aslında olmayan bir paranın hesabını vermek zorunda kalırsınız.

Kooperatifte SSK'lı çalışan emekli olabilir mi?

Evet olabilir.

2.GRUP: EĞİTİM PROGRAMLARININ UYGULANMASI

Katılımcılar: Zehra Ömerler, Sultan Oğraş, Yeliz Kardaş, İnci Terzioğlu, Ülker Lo, Sibel Yücel, Hatice Demir, Gönül Tütün, Medine Samuk, Melek Kahraman, Zekiye Kösemen,

Mehtap Davgana, Senem Gül, Gülten Bingöl, Yasemin Bayram
Kolaylaştırıcı: Perihan Uluğ

Amaç:

- Bölgesel toplantılarda belirlenen eğitim planlarının değerlendirilmesi
- Eğitimlere ilişkin yaşanan sorunlar/öneriler
- Eğitim uygulamak isteyen kooperatifler için planlama

Çıktılar:

- Kooperatifler için eğitim uygulama takvimi belirlendi.

Kooperatif Adı	Eğitim Programı
Çatom Kooperatifi	Finansal Okuryazarlık, Liderlik ve IT (Aralık)
Kaymaklı Kooperatifi	Finansal Okuryazarlık ve IT (Aralık), Liderlik (Ocak)
İlk Adım Kooperatifi	Mahalle Anneliği (devam), Liderlik (Kasım)
Simge Kooperatifi	IT (devam), Finansal Okuryazarlık
Kardelen Kooperatifi	Liderlik ve Mahalle Anneliği (devam), Finansal Okuryazarlık (Aralık), IT (Simge Kooperatifi ile birlikte)
Karaburun Kooperatifi	Liderlik
Bağlar Kooperatifi	Liderlik ve Finansal Okuryazarlık (Şubat)
Bahçelievler Kooperatifi	Liderlik ve Mahalle Anneliği
Umut Yolcuları Kooperatifi	Liderlik ve Mahalle Anneliği (devam), IT, Kooperatif Kurma ve İşletme
Diyarbakır YG 21	7 Liderlik (Aralık)

- Kooperatiflerin ihtiyaçları/sorunları belirlendi.
- Kadınlar farklı eğitimcilerle karşılaşmak istiyor.
- Suvarlı Kooperatifi'nin bilgisayar ihtiyacı var.
- Kaymaklı Kooperatifi KEDV tarafından gönderilen 2 bilgisayar dışında 8 bilgisayar bağıışı almış. Bu 2 bilgisayarı Nusaybin Derneği'ne gönderecek.
- Eğitimler için kadınların kooperatiflere ulaşmasını beklemek yerine kooperatiflerin faaliyet gösterdikleri mahallenin dışına da çıkarak kadınlara gitmesi önerildi.

3.GRUP: PROJE GELİŞTİRME VE UYGULAMA

Katılımcılar: Gülmay Ertunç, Medine Kaya, Meryem Kömürlü, Semra Ova, Zeycan Keleş, Meral Özman, Selma Demirelli, Ayşe Sönmez

Kolaylaştırıcı: Nil Ayhan, Gökçen Durutaş

Amaç: Proje geliştirme ve uygulama konusunda kooperatiflerin ihtiyaçlarını belirlemek.

Tartışılan konular:

- Proje hazırlarken dikkat edilmesi gereken hususlar, kooperatifin öncelikleri doğrultusunda proje geliştirme.
- Fon kaynakları nasıl takip edilebilir.

Çıktılar:

- Kooperatiflerin proje fikirler;
 - Yaşam Kooperatifi: Fuar
 - Nilüfer Kooperatifi: Düğün organizasyonu
 - Lider Kooperatifi: Ev yemekleri
 - Çağdaş Kooperatifi: Çeşitli organizasyonlarda çekim yapmak
 - Datça Kooperatif Girişimi: Tarımsal istihdam
- Kooperatifler için çeşitli fon veren kuruluşların proje başvuru formatları Türkçeleştirilecek. Bunun için kooperatifler kendi gönüllü çevirmenlerini bulacaklar, son kontrol için KEDV destek olabilir.
- Kooperatifler belirledikleri proje fikirlerini bir proje taslağına dönüştürerek KEDV'e gönderebilir ve geliştirilmesi için destek alabilirler.

SONUÇLAR, ÖNERİLER VE ALINAN KARARLAR

- Kooperatifler internet ve web portalın aktif kullanımını konusunda kapasitelerini geliştirecekler. Bununla birlikte web Portalda kullanıcı adı olarak herkesin birbirini tanıyabileceği isimlerin kullanılması önerildi.
- Yazım ekibi tarafından son haline getirilen kuruluş açıklaması ve toplantıya ait fotoğraflar KEDV tarafından kooperatiflere gönderilecek; kooperatifler bu haberin yerel basında yer almasına yönelik çalışma yürütecek.
- 2009 yılında 6 başlık altında çalışmalar yürütülecek. Bu başlıklar ve ilgili çalışma grubu üyeleri: Kampanyalar (Tomurcuk, Kardelen, Nilüfer ve Umut Işığı Kooperatifleri). Tanıtım/ Görünürlük (Kaymaklı ve Yaşam Kooperatifleri). Eğitim/Değişim Toplantıları (Simge, Karaburun, Kaymaklı, İlk Adım ve Hanımeller Kooperatifleri). Kaynak Yaratma/Proje Yazma (Zeytinalı ve Yaşam Kooperatifleri). Ekonomik Girişimler (Biga, Hanımeller ve Nilüfer Kooperatifleri). Kadın Gündemini Etkilemek (Biga, İmece ve Kozadan İpeğe Kooperatifleri).
- Bu çalışma grupları için belirlenen çalışma takvimi;
 - 20 Kasım 2008 – KEDV tarafından III. Kooperatifler Buluşması raporu gönderilecek.
 - 10 Aralık 2008 – Gruplar birbirleri ile etkileşim halinde hedeflerini gönderecekler. Bu arada diğer kooperatiflerden yorum/katkı alınacak.
 - 25 Aralık 2008 – 1 Ocak 2009 arasında gruplar yıllık planlarını nihai hale getirerek tüm kooperatiflerle paylaşacaklar.
- Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Yürütme Kurulu'nda yer alacak kooperatifler belirlendi. Bunlar; Simge, Biga, İlk Adım, Umut Işığı, Yaşam, Tomurcuk, Nilüfer Kooperatifleri.

- Yürütme Kurulu ilk toplantısında sekretaryayı belirleyecek.
- Kadın Kooperatifleri Birliği kurucu kooperatifleri eksik belgeleri tamamlamak için Ocak ayında genel kurullarını yapacaklar. Birliğe ortak olacak kooperatifler de genel kurullarında katılım için kararlarını alacaklar.

EK.I

KOOPERATİFLER VE EKONOMİK GELİŞMELER

Amerika'da Yaşanan Krizin Nedenleri

- Hızla artan petrol fiyatlarıyla dünyada paranın fazla olması,
- Bu fazla paranın yüksek faizlerle ödeme gücü olmayan insanlara ev kredisi olarak yüksek faizlerle pazarlanması,
- Aşırı değerlenen ev fiyatlarının ev sahiplerine ipotek karşılığı ilave kredi olarak verilmesi, (ev tadilatı, araba kredisi, seyahat kredisi v.b.)
- Anapara ödemesi 3 yıl ertelenen kredilerin, anapara ödemelerinin başlamasıyla kredi alıcıları tarafından ödenememesi,
- Bankaların verdikleri krediler karşılığı yaptıkları sözleşmeleri daha yüksek faiz oranıyla başka finans kuruluşlarına satmaları, böylece bir kredi borcunun birkaç kat daha artarak büyümesi,
- Vadeleri gelen ödemelerin yapılamaması nedeniyle banka borçlarının kapatılamaması,
- Bankaların alacaklarının alamaması sonucu, onların da borç aldıkları şirketlere, şahıslara ödeme yapamaması,
- Bu duruma düşen şirketlerin küçülmeleri sonucu işten çıkarmalar, şirketlerin üretimi ve satışları düşürmesi,
- İşsizliğin artması sonucu insanların tüketimden vazgeçmesi, yurtdışından mal getirmemesi,

Bizim gibi az gelişmiş ülkelerden mal almamaları sonucu Türkiye'nin de bu krizden etkilenmesi kaçınılmaz olacak.

Türkiye'de Durum

- Amerika ve ab ülkelerinin bizim gibi az gelişmiş ülkelerden mal almamaları sonucu Türkiye'nin de bu krizden etkilenmesi kaçınılmaz olacak. Özellikle tekstil ve otomobil sektöründe bu sıkıntıyı görüyoruz. Dış alımların durması zamanla diğer sektörlere de sıçrayacak.
- Yurtdışı bankalardan borçlanan bizim banklarımız bu borçlarını ödeyebilmek için yurtiçinde şirketlere borç verdikleri kredilerin ödenmesini istiyorlar. Şirketler de yıllardır bankalardan kredi kullanarak işlerini yürüttükleri için şu an banka borçlarını ödemekte zorlanıyorlar. Ayrıca mallarını satmakta da sıkıntı yaşıyor. Bu nedenle işten çıkarmalar finans sektöründen başlayarak hızla diğer sektörlere de yayılıyor.

Bu krizin tüm dünyada en erken 2009 yılının sonlarına doğru hafiflemesi bekleniyor. Bu nedenle almamız gereken bazı tedbirler var.

Alınması Gereken Bireysel Önlemler

- Hiçbir borçlanmaya girilmeyecek.
- 2009 yılı kar yılı değil, ar yılı olacak. Yani zorunlu masraflarımızı karşılayacak kadar karla iş yapılacaktır.
- Herkes gerekli ve ucuz olan mallara yöneleceği için kooperatiflerin aracısız sattığı ürünleri daha fazla kanaldan satma yolları aranacaktır,
- Kredi kartları faiz oranı şu an %5,5 bu oran gelecek günlerde çok daha yüksek oranlarda olacaktır. Bu nedenle bu kartlar hemen kapatılacaktır.
- Sadece zorunlu harcamalar yapılacaktır.
- Tasarruflu ampul yaklaşık %25 gibi elektrik tasarrufu sağlıyor ve diğer ampullerden çok daha uzun ömürlü.
- Evlerin ısısı, insan sağlığı için gerekli olan 20 derecede kalabilir.
- Her bireyin bütçesini yapması ve yaptığı bütçeye sadık kalması.

Bütçe Nedir?

Bütçe, paranızla ne yapacağınızın planlanmasıdır. Bütçe yapmak, fakir ya da zengin her insanın kullanabileceği bir para idare etme yöntemidir. Bütçe ilerisi için uzun vadeli planlar yapmanıza yardımcı olur. Bütçe yapmak size şimdiki finansal durumunuzdan ileride olmak istediğiniz yere getirmek açısından çok önemli bir araçtır. Finansal amaçlarınız kısa vadeli, örneğin borç alınmadan günlük masrafların karşılanması gibi, ya da uzun vadeli, örneğin ev almak ya da emeklilik için para biriktirilmesi gibi olabilir. Bütçe yapmak size birçok finansal amacınız için gelirinizi ve paranızı idare etmenizi sağlayacaktır. Paranızı,

- Kısa vadede günlük ihtiyaçlarınızı, yemek, kira, ulaşım gibi giderlere harcaabilirsiniz.
- Olası acil durumlar halinde kullanmak ve orta vadeli planlarınızı gerçekleştirmek için biriktirip tasarruf edebilirsiniz.
- Ya da gelecekte size gelir kazandıracığınızı düşündüğünüz işletmelere yatırım yapabilirsiniz.

Bütçe yapmak size paranızı akıllıca harcamanıza, düzenli biriktirmenize ve sağduyulu bir şekilde yatırıma ayırmanıza yardımcı olacaktır.

Bütçe Nasıl Yapılır?

Bütçe yapmanın ilk kuralı tüm gelirinizin ve tüm giderinizin ne kadar olduğunu tespit etmenizdir. Gelirinizin ve giderinizin ne kadar olduğunu bilmek size gelirinizden daha fazla harcama yapıp yapmadığınızı gösterecektir. Böylece hangi harcamalarınızı kısıyabileceğinizi ve nereden tasarruf edebileceğinizi görebilirsiniz. Sayfanın sağ tarafına gelir başlığını sol tarafına ise gider başlığını atınız. Aylık bütçe yapıyorsanız bir ay içinde ailenizin eline geçen tüm gelirleri gelir başlığı altına giderlerinizi de gider başlığı altına yazınız. Toplam giderinizi toplam gelirinizden çıkarınız ve net gelirinizi elde ediniz.

ÖRNEK BÜTÇE

GELİRLER	
İş Geliri	
Büfe	350 YTL
El işi	200 YTL
Eşi'nin geliri	450 YTL
Kira geliri	100 YTL
TOPLAM GELİR	1100 YTL

Bütçe Ne Sıklıkta Yapılmalı

Ne kadar sıklıkta günlük, haftalık, aylık bütçe hesabı yaparsanız gelir ve giderlerinizdeki değişimleri o kadar iyi belirleyebilirsiniz.

Mesela eğer ayın sonunda kiranızı ödeyecekseniz, ayın sonuna doğru parasal açıdan sıkıntı yaşamamız normaldir. Sıkıntı çekeceğiniz zamanları ne kadar iyi belirlerseniz o zamanlar için o kadar hazırlıklı olursunuz. Aynı şekilde, elinizdeki paranın ne zamanlar daha fazla olduğunu öğrenirseniz o zaman tasarruf etmeniz daha kolay olabilir.

GİDERLER	
Kira	300 YTL
Elektrik, su, vb.	80 YTL
Yemek	220 YTL
Sağlık	100 YTL
Ulaşım	120 YTL
Çocukların Okul Masrafları	100 YTL
Eğlence giderleri (sinema vs.)	80 YTL
TOPLAM GİDER GELİR GİDER FARKI	1000 YTL 100 YTL

Yatırım çeşitleri	Avantaj	Dezavantaj
Altın ve takı satın alma	-Çabuk paraya dönüştürülebilir-Çok fazla değerini kaybetmez	-Zaman içinde çok değer kazanmaz
Dayanıklı tüketim malları almak (televizyon, araba, beyaz eşya)	-Çabuk paraya dönüştürülebilir-Hayatı kolaylaştırır.	-Zaman içinde değer kazanmaz
Güne Katılmak	-erişim kolaylığı sağlar	-Faiz getirmez-bir anda harcanma riski vardır,
Tasarruf grubuna katılmak	-disipline bağlılığı ve kadınlar arasında disiplini artırır-faiz oranları öğrenilir.-başka yerlerden borç kullanılmaz	-gruptaki anlaşmazlıklar-erişimin sınırlı olması-kuralları ihlal etme-erişim çok kolay değil belli bir süre sonra erişiminiz oluyor
Bankalar ve finansal kuruluşlar	-güvenilir ve faiz getirisi olan-değişik ihtiyaçlar için değişik yatırım hizmetleri sunması	-hesap açmak ve sürdürmek için gerekli olan minimum miktarı bulabilmek gerek-kullanıcı aidatı ödenmesi gerek-çekim koşullarına uyulması gerek, her istenildiği zaman tasarrufunuza erişim kolay değil

Evde döviz biriktirmek	-elde sıcak pararnın olması - erişim kolaylığı	-çalınma riski-değerini kaybetme riski-Kaybolma riski
Toprak gayrimenkul ev arsa	-güvence oluşturur.-kira ödemezsiniz, belki kira kazanırsınız -çalınma ihtimali yok	-vergiler

Bütçe ve tasarruf hakkında bilmeniz ve dikkat etmeniz gerekenler:

- Herkes tasarruf yapabilir çünkü tasarruf elde edilen gelirden arta kalanla değil, daha çok harcamadan kısılarak yapılır.
- Bütçeniz değişecektir. Belki geliriniz artacak belki gideriniz çoğalacak ve buna göre tasarruf edebileceğiniz miktar çoğalacak ya da azalacaktır. Sık sık bütçenizi tekrar yaparak bu değişimleri takip etmelisiniz.
- Bütçenize ve tasarruf planlarınıza sağdık kalmanız için gereken en önemli şey 'disiplin' dir.
- Hedeflerinizi iyi belirleyin. Elde edilebilir ve mantıklı tasarruf planları yapın.
- Kazandığının yüzde 10'unu ayırıp harcamalarınızı daha sonra yapmaya çalışın.
- Acil durumlar (işten çıkarma, aile fertlerinin olası vefatı vb.) için 3-6 ay arası sizi idare edebilecek parayı kenara ayırın. Daha sonra diğer ihtiyaçlarınız için tasarruf yapmaya geçin.
- Ne kadar az harcayabilerseniz o kadar çok tasarruf edebilirsiniz. Bu yüzden harcamalarınızı iyi takip etmeli ve azaltmaya çalışmalısınız.
- Hem kısa ve hem uzun vadeli finansal planlar yapınız.
- Planlarınızı her zaman yazıya dökün.
- Kısa vadeli ve erişmesi kolay bir hedef koyunuz ve tasarruf konusunda güveninizi artırınız.

EK.II

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı Kuruluş Açıklaması

Kooperatifler Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından kalkınmanın önemli bir aracı olarak kabul edilmiş, yönetimlerce desteklenmesi gereken yapılar olarak belirtilmiştir. Avrupa Birliği'nde 300 bin kooperatif 2,3 milyon kişiyi istihdam etmekte ve 83,5 milyon ortağına hizmet sunmaktadır. Avrupa'daki kooperatiflerin konfederasyonu olan CECOP'un raporuna göre, Batı Avrupa'da kooperatif kurucuları çoğunlukla kadınlardır. Örneğin İsveç'te yeni kooperatiflerin kurucularının %80'i kadındır.

Türkiye'de ise kooperatifçilik; Kadın Kooperatiflerinin kurulmaya başlanmasıyla yeni bir boyut kazandı. 2001 yılında Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı ve birlikte çalıştığı yerel kadın grupları, yoksul kadınların ihtiyaç odaklı örgütlenmesi için Kadın Kooperatifleri modelini geliştirdi. Kadınların kendileri tarafından kendileri için hizmet sunmaları, dayanışma alanları geliştirmeleri, ihtiyaç ve taleplerini gündeme

getirebilmeleri için çok önemli bir alan yaratan Kadın Kooperatifleri, son 6 yılda hızlı bir biçimde yaygınlaştı ve kadın kooperatiflerinin sayısı bugün 60'ı geçti. Sosyal, ekonomik ve kültürel olanaklardan yararlanamayan, daha önce hiç evlerinden çıkmamış kadınlar, artık kooperatiflerde buluşuyor, okul öncesi çocuk eğitim hizmetleri sunuyor, engelli çocukları için öğrenme merkezleri açıyor, sabun, hediyelik kutu, mum, unlu gıda üretimi, ahşap oyuncak üretimi, zeytinyağı üretimi, el sanatları, kuru gıda ihracatı, lokanta işletmeciliği, ev pansiyonculuğu gibi ortaklaşa ekonomik girişimlerde bulunuyor, kadınlara yönelik eğitim çalışmaları yapıyor, danışmanlık veriyor, meslek edindirme ve beceri kursları düzenliyorlar. Bugün bu kooperatifler çatısı altındaki binlerce kadın hem kendileri ve hem de çevreleri için yaşamı yeniden üretiyor, kaynaklarını çok büyük ölçüde kendileri yaratarak, çok ciddi boyutlarda toplum yararına çalışmalar yürütüyorlar.

Kadın Kooperatifleri olarak daha önce deneyimlerimizi paylaşmak, işbirlikleri geliştirmek ve ortak sorunlarımıza birlikte çözüm oluşturmak üzere 2004, 2005 ve son olarak 2008'de Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı'nın girişimiyle bir araya geldik. Nisan 2008'de de daha sağlam yapılar oluşturmak ve birbirimizi desteklemek amacıyla güçlerimizi birleştirmeye, bilgi ve deneyimlerimizi birbirimizle paylaşmaya ve ortak sorunlarımız için birlikte ses çıkarmaya ve birlikte çalışmaya karar vererek Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı'nı kurduk, tüzel kimlik oluşturmak üzere de Kadın Kooperatifleri Birliği'ni kurmak için girişim başlattık. Kadın Kooperatifleri İletişim Ağına üye 60 kuruluş, 10 000'den fazla kadına ulaşmaktadır.

Ortaklarımızın büyük bir çoğunluğu, sorunu asıl yaşayanlardan oluştuğu için; ihtiyaçlar ve öncelikler hakkında en doğru bilgiye ulaşma, ihtiyaca cevap veren çözümler üretme ve uygulama konusunda kendimizi bu alanda çalışan kurum ve kuruluşların önemli muhataplarından biri olarak görüyoruz. Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı olarak, planlama, uygulama ve kaynak aktarma süreçlerinde bundan böyle aktif katılım sağlamaya kararlı olduğumuzu beyan ediyor, kadın kooperatiflerinin çalışmalarını daha yaygın ve etkili bir biçimde sürdürebilmeleri için aşağıdaki konularda kamuoyunun desteğini bekliyoruz.

Başta Kooperatifler Yasası olmak üzere ilgili yasalarda Kadın Kooperatiflerini destekleyecek düzenlemelerin yapılmasını talep ediyoruz.

Türkiye'de mevcut yasalardaki düzenlemeler, Kadın Kooperatiflerinin hem mevcut faaliyetlerini sürdürmesini ve yeni faaliyet alanları yaratmasını zorlaştırmakta, hem de kadın örgütlenmesi açısından çok önemli açılımlar sağlayan bu modelin yaygınlaşmasını engellemektedir. Bu nedenle Kooperatifler Kanunu'nda Kadın Kooperatifleri de özel olarak tanımlanmalı ve buna göre de bu konudaki uluslararası standartlar dikkate alınarak yasal düzenlemeler yeniden yapılmalıdır.

Kadın Kooperatiflerinin sosyal bir taraf olarak muhatap kabul edilmesini talep ediyoruz.

- Kadın Kooperatifleri, kar amaçlı olmadığından, tıpkı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ticari kuruluşlar olarak değil, kamu yararına faaliyet

gösteren kuruluşlar olarak kabul görmeli, vakıflar, dernekler, sendikalar gibi merkezi ve yerel yönetimler bütçelerinden ve ihalelerinden yararlanabilmeli, kamu kaynakları aktarılabilir kurumlardan sayılmalıdırlar

- Kamunun yetersiz kaldığı alanlarda Kadın Kooperatiflerinin sunduğu kamusal hizmetlerin sürdürülebilmesi ve yaygınlaşabilmesi için kooperatiflerin bu konularda kaynak aktarımı sağlanmalı ve planlama ve uygulama süreçlerinde temel muhataplardan biri olarak kabul görmelidir.
- Kadın kooperatiflerinin faaliyet alanlarında başlattığı girişimler için vergi indirim gibi destekler sağlanmalı, ekonomik girişimleri için kredi desteği verilmeli, başta kamuda olmak üzere ihalelere katılımları kolaylaştırılmalıdır.
- Erken çocuk eğitimi ve engellilere yönelik özel eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılabilmesi için mevcut yönetmelikler değiştirilmeli, Kooperatifler bu tür çalışmalar başlattıkları durumda Milli Eğitim Bakanlığı gibi ilgili bakanlıklar tarafından desteklenmeli, bu hizmetler için kamu bütçesinden kaynak ayrılmalıdır. Kooperatifler bu konuda çalışan diğer kurum kuruluşlara uygulanan indirim ve muafiyetlerden yararlanabilmelidir.

Kadın Kooperatiflerinin yaygınlaşabilmesi ve sürekliliğinin sağlanması için yasal prosedürlerin kolaylaştırılmasını ve pozitif ayrımcılık yapılmasını talep ediyoruz.

- Kadın kooperatiflerinin çok yeni olması nedeniyle muhasebe, vergi v.b mali konularda işlem ve fikir birliği sağlanamamaktadır. Bu nedenle Kadın Kooperatiflerinin faaliyet ve işlemlerini de kapsayacak şekilde bir muhasebe sistemi oluşturulmalı ve bu yasa ve yönetmeliklere yansıtılmalıdır.
- Gerek kooperatiflerin kurulması, gerekse işletilmesi sürecindeki yasal yükümlülükler kooperatifler için önemli bir maliyet unsuru olmaktadır. Bu masrafların düşürülmesi için önlemler alınmalıdır.

Kadın Kooperatifleri İletişim Ağı olarak;

bu konularda somut önerilerimizi yetkililerle paylaşmak üzere çalışacağımızı ve bu konunun takipçisi olacağımızı duyuruyoruz.

EK.III

Toplumsal Cinsiyet Temelli Bütçeleme Nedir

Toplumsal Cinsiyet Temelli Bütçe Analizi”, bütçe sürecine toplumsal cinsiyet bakışını katmak ve cinsiyetlere göre farklılaşan toplumsal ihtiyaçların kamu bütçelerine nasıl yansıtıldığını saptamak için yapılır. Bu analiz, kadınlarla erkeklerin farklı ihtiyaçları olduğu fikrinden yola çıkar ve bütçelerdeki gelir ve harcamaların kadınlar ve erkekler / kız ve erkek çocuklar üzerindeki etkilerini saptamayı ve bütçe hazırlama sürecinde

cinsiyet analizlerinin yapılmasını ve bütçedeki kaynakların bu analizlere uygun biçimde dağıtılmasını sağlamayı hedefler.

Neden Kadınlar açısından bakılmalı?

- Kadınların ihtiyaçları farklıdır.
- Kamusal hizmetler kadınların yaşamını doğrudan etkiler.
- Kadınların toplumsal rolleri kamu hizmetlerini ve ekonomiyi doğrudan etkiler.
- Kadınların kamusal planlama süreçlerine katılımı sınırlıdır.

Neden Bütçeye Bakılmalı?

- Bütçe hazırlamak sadece teknik bir iş değildir. Kamu bütçeleri, yönetimlerin sosyal, politik ve ekonomik önceliklerini parasal olarak yansıtır.
- Bütçeler yönetimlerin uygulamadaki sınırlarını, söyledikleriyle yaptıkları arasındaki farkı, hangilerini yapıp hangilerini yapamadıklarını gösterir.
- Bütçelerle ilgili kararlar gündelik hayatımızı ve geleceğimizi doğrudan etkiler.
- Kadınlar ve erkeklerin toplum içindeki farklı rollerinin dikkate alınmaması, bütçelerin öngörülme biçiminde cinsiyet eşitsizliğini içermesine yol açar.

Neyi amaçlar?

- Kamu politikalarının ve bunun en temel göstergesi olan bütçelerin kadınların ihtiyaçlarına duyarlı hale getirilmesi (KALKINMA SÜRECİ / ETKİNLİK VE VERİMLİLİK)
- Kadınların kamu kaynakları ile ilgili süreçlere etkin katılımı (DEMOKRASİ ve KATILIM)

Neyi amaçlamaz?

Toplumsal Cinsiyet Temelli Bütçe Analizleri,

- Kadınlar için özel ve ayrı bir “kadın bütçesi” oluşturmayı ve
- Bütçenin kadın ve erkeklere sayısal olarak eşit, yani yüzde elli yüzde elli bölüştürülmesini amaçlamaz.

Toplumsal Cinsiyet Temelli Bütçe Tarihçesi

- Avustralya: 1984’den beri bölge yönetimleri toplumsal cinsiyet bütçe analizi
- Güney Afrika: 1996’da Maliye bakanlığı, sivil toplum kuruluşları ile bir birim kurdu, 4 alan seçildi: barınma, eğitim, refah ve is 1-veri bankası, 2:hedefler, 3:icraat mekanizması geliştirme çalışmaları yapıldı. TCBA uygulaması alanında sürmekte.

- Tanzanya: 1980'lerde "Yapısal Uyum" programı çerçevesinde 6 sektörün bütçelendirilmesinde TCBA kararnamesi ile ilgili rehberler ve kataloglar çıkarttı ve devlet personeli bu konuda eğitim gördü.
- Orta Amerika: 1996 da çalışmalara başladı. Kosta Rika, El Salvador, Guatemala, Honduras ve Nikaragua'nın içinde olduğu altı ülkede kırsal ve çevresel gelişim proje ve programlarında toplumsal cinsiyet değerlendirmesi yaptı. 98'den beri uyguluyor.

Uluslararası Sözleşmeler

- Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı - 1995
- CEDAW – Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi - 1985
- 2001'de BRÜKSEL'de : "Bütçenin toplumsal cinsiyet etkisini ihmal etmek tarafsızlık değil, körlüktür. Ve bu körlük, yüksek bir iş gücü israfına ve ekonomik bedele neden olur" .
- İsveç Stockholm'de 8–9 Haziran 2006 tarihinde yapılan Avrupa Konseyi Kadın-Erkek Eşitliğinden Sorumlu 6. Bakanlar Konferansı

Belediyeler

- 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu, Belediye'yi "Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" olarak tanımlar.
- Belde halkının yerel ortak gereksinimlerini karşılamakla sorumludur...
- Karar organı beldedeki seçmenlerce seçilerek oluşturulduğundan, yerel topluluğu temsil eden bir niteliği vardır...
- Halka yakın ve adı üzerinde "yerel" bir yönetsel birim olduğundan, yönetime katılım olanaklarının yaşama geçirilmesinde son derece elverişlidir...

Belediye Hizmetleri

MADDE 14. – Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

b) Okul öncesi eğitim kurumları açabilir; Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından

önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

- Belediye, kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yapar veya yaptırır.
- Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.
- Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna

Belediye Hizmetleri

- Temizlik/Çöp
- Elektrik, su, kanalizasyon, vb altyapı hizmetleri
- Toplu taşıma hizmetleri
- Zabıta hizmetleri/Gıda Güvenliği /Güvenlik
- Yol/kaldırım yapımı hizmetleri
- Yeşil alanlar, Park/dinlenme yerleri
- Hizmetler konusunda bilgilendirme
- Hava kirliliği ile mücadele
- Sosyal/kültürel faaliyetler
- Spor hizmetleri
- Sosyal yardımlar
- Sağlık hizmetleri
- İmar/iskan/ruhsat işlemleri

Türkiye’de Bütçe Sistemi

- Türkiye’de Aralık 2003’te yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu bütçeleme sistemi açısından önemli yenilikler getirmiştir. Kanun, bütçenin “kamu fonlarının toplanması ve bunların kullanımı için hükümetin milletten temsilcisi parlamentodan aldığı bir yetki” olduğunu ve bu anlamda “toplum ile siyasi iktidar arasında kaynakların kullanımını konusunda yapılmış olan bir sözleşme” olduğunu ifade ediyor ve performans esaslı bütçeleme, stratejik planlama, çok yıllık planlama gibi yeni kavramları da bütçeleme sistemine dâhil ediyor.

Performans Esaslı Bütçeleme

- Performans esaslı bütçeleme, kanunda "Kamu idarelerinin ana fonksiyonlarını, bu fonksiyonların yerine getirilmesi sonucunda gerçekleştirilecek amaç ve hedeflerini belirleyen, kaynakların bu amaç ve hedefler doğrultusunda tahsisini ve kullanılmasını sağlayan, performans ölçümü yaparak ulaşılmak istenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını değerlendiren ve sonuçları raporlayan bir bütçeleme sistemi" olarak tarif ediliyor. Bu bağlamda da performans esaslı bütçelemenin temel unsurlarını stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu olarak belirliyor.

Avantajları

- Sonuç odaklı olması nedeniyle hedef ve öncelikleri gündeme getirmesi
- Hizmetlerin yararlananlar üzerindeki etkisini dikkate alması
- Ekonomik ve sosyal analizlere fırsat vermesi
- İzlenebilirliğe fırsat vermesi
- Katılım sağlama potansiyelinin olması

Proje Uygulayıcısı ve İştirakçileri

Uygulayıcı Kuruluş: Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı

Proje İştirakçileri: Beyoğlu Belediyesi, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Mali Destek: Avrupa Birliği

2.adım: Projenin Amaçları

İştirakçi Kuruluş- Beyoğlu Belediyesinden Beklenenler

- Bütçe ve planlama bilgilerini kullanıma açmak
- Mahalle Kadın Komitelerini birlikte oluşturmak
- İzleme/değerlendirme toplantılarına katılmak
- Analiz raporunu Meclise sunmak
- Kadın Bütçe Grubu ile diyalog toplantıları
- Eğitim ve toplantı mekânı ve giderlere katılım
- Bütçe Grubu için sürekli bir ofis mekânı

Belediye ve diğer kamu Yöneticileri ne kazanacak? : Beklenen Faydalar

- Mahalle sorunları ve yoksulluk hakkında daha fazla bilgilenme
- Kadınların aile, mahalle ve toplumdaki kilit rolünün ve ücretsiz emeğinin hakkında farkındalık
- Kadınların ve çocukların ihtiyaçlarına daha uygun çözümler arayışı
- Vatandaşın hizmete erişim engellerini giderme
- Yatırımlarının kadınlar, yoksullar ve diğer dezavantajlı gruplar açısından maksimum ekonomik potansiyel yaratma, istihdam ve girişimcilik olanaklarını artırma

- Bilgi paylaşımı, katılım ve diyalog sürecinin hizmetleri iyileştirme etkisini anlama
- Kadınların bilgi toplama ve dağıtımını konusunda toplumsal rolünü keşfederek tanıtım ve bilgilendirmede onlara aktif rol verme.
- KSGM ise kadınların statüsünü iyileştirmeye yönelik bu yeni savuculuk aracını ulusal düzeyde başlatabilmek için gerekli kavramsal çerçeve ve deneyim edinmiş olacak.

Proje kapsamında Yapılan İşler

- Belediye'nin bütçe hazırlarken kadınların ve diğer dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını dikkate almasını sağlamak,
- Kadınların ihtiyaçlarını ve kentsel hizmetlere ilişkin görüşlerini belediyenin dikkatine sunarak yatırım önceliklerini kadınlar lehine kullanmasını sağlamak üzere yerel bir (Beyoğlu) Kadın Bütçe Grubu oluşturmak.
- Cinsiyet eşitliği, yerel yönetimlerde katılımcılık ve şeffaflık gibi kavramları somut alanlara taşımak.
- Bu örneği yaygınlaştırmak üzere el kitabı ve bir VCD hazırlamak ve dağıtmak.
- Kadın Bütçe Grubu oluşturuldu
- Eğitim verildi
- Mahalle Komiteleri oluşturuldu (5 Adet)
- 170 kadın aşağıdaki konularda eğitildi
- Kadının durumu ve Toplumsal cinsiyet rolleri
- İnsan hakları bağlamında kadın hakları
- Kadınlar açısından bütçe analizi nedir? Dünya örnekleri
- Uygulama örneği
- Belediye'nin temel görevleri
- Beyoğlu Bütçesi'nin incelenmesi ve kadınların ihtiyaçlarıyla ilişkilendirilmesi
- 38 mahallede Bilgi toplama / araştırma çalışmaları yürütüldü
- 661 Anket
- 42 Atölye/Grup tartışmaları/toplantı
- Uzman desteğinde Bilgilerin analizi yapıldı

Bütçe Analizinde Kullanılan Araçlar

- Yoksullukla mücadelede: Yapılanı değerlendirmek, yeni strateji önerileri geliştirmek
- Hizmetler alanında: Yeni politika önerileri geliştirmek
- Kadınlara sosyal destek için: Hizmetleri belirlemek

- Önerileri, bütçe görüşmelerinde dikkate alması için Belediye'ye sunmak.

Kadınların Belediye Hizmetlerini Değerlendirmesi:

En fazla memnun oldukları alanlar

- Yaklaşık %80'i alt yapı hizmetleri (elektrik, su, kanalizasyon, v.s.)
- %40-51 arası Temizlik, Sosyal /Kültürel Faaliyetler ve Sağlık Hizmetleri

En az memnun oldukları alanlar

- %41-53 arası Güvenlik, Yeşil alan/Park dinlenme yeri, Gıda Güvenliği

Kadınların durumlarını iyileştirmekten alıkoyan engeller

- Sağlık problemleri,
- İş bulamamak (beceri, eğitim yokluğu)
- Ücretlerin düşük olması, gelir-gider açığını kapatamamak.
- Çalışmak için çocukları bırakacak yer olmaması
- İş kurmak için fikir, sermaye yok.

Kadınlar Zamanlarını Nasıl Kullanıyor?

- Çocuk bakımı
- Hasta bakımı
- Yaşlı bakımı
- Temizlik
- Yemek
- Alışveriş
- Bireysel ve ortak sorun konuşma

Uygulama Sonucunda:

- Kadın Meclisi oluşturmak üzere girişimler başlatıldı.
- Belirtilen önerilere yönelik ayrıntılı raporlar ve ortaklaşa (diğer kurumların da katılımıyla) uygulama projeleri geliştirmek üzere çalışmalar başlatıldı.
- Bunların bütçeden kaynaklandırılması için düzenli görüşmeler yapılması planlandı.

Proje'nin Mücadele Alanları

- Eğitimler (mahallelilere zor geliyor)
- Geleneksel bakış: Kamu Yönetimi sosyal hizmet konusudur bakışı
- Bütçenin mahremiyeti (belediye görevlilerinde bilgiyi paylaşmak istememe)
- Kaynak ihtiyacı (sürekli masraf gerektiriyor)

Bütçe Süreci

- **Mayıs ilk hafta:** Belediye başkanı, belediye birimlerine kendi dairelerinin gider bütçelerini hazırlamak üzere çağrı yapar.
- **15 Haziran:** Belediye birimleri, kendi dairelerine ait gider bütçesiyle ilgili cetvelleri hazırlayarak gerekçesiyle birlikte belediye hesap işleri müdürlüğüne veya saymanlığına verirler
- **Temmuz ayı başı:** Birimlere ait giderlere ilişkin bütçe önerileri ve gelir bütçesi birleştirilerek tek bir bütçe taslağı haline getirilir ve Belediye başkanına sunulur.
- **Ağustos ayı ilk haftası:** Belediye başkanı gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak taslağı, eklerini ve kendi görüşünü encümene havale eder.
- **Eylül ayı başı:** Encümen, bütçe taslağını 30 gün içinde inceleyerek, inceleme raporuyla birlikte tasarı haline gelen bütçeyi belediye başkanına verir.
- **1 Ekim:** Belediye başkanı, bütçe tasarısını Belediye meclisine havale eder.
- **1 Kasım:** Büyükşehir belediyesi bütçe tasarısını Büyükşehir belediye meclisine havale eder.